

Gerry Bailey, Felicia Law,
William Whitehead

BANII

EDUCAȚIE
FINANCIARĂ
PENTRU COPII

TĂI

CUM ÎI
CHELTUIEȘTI
ȘI DE CE

Ilustrații de Mark Beech

Ce sunt banii?

Răspunsul evident la această întrebare este că **banii** sunt chestiile care îți zornăie în buzunar sau în portofel, precum și bancnotele care par să dispară la fel de repede cum intri în posesia lor. Dar, dacă monedele și bancnotele ar fi din altă țară și nu ai putea să îți cumperi cu ele nici măcar un bilet de autobuz, le-ai spune tot bani? Cum rămâne cu banii din plastic dur – cardurile de debit și de credit?

Banii și PROMISIUNILE

Ai prefera, desigur, să dispui de monede și bancnote la orice oră. Poate că bancnotele sunt doar bucăți de hârtie care îți promit că „funcționează ca bani”, dar sunt de departe cea mai întâlnită formă pe care o iau banii. Mai sunt apoi cardurile de credit și aurul – acestea nu sunt tot bani?

Există chiar și o formă de bani pe care nu îi vezi și nu îi atingi – **banii electronici**. Sunt toți banii adevărați?

Banii ies în lume

Nu e complicat să observi că banii încă își schimbă forma și felul. De asemenea, nu sunt folosiți la fel peste tot. Asta se întâmplă în special pentru că banii nu se referă doar la **moneda națională** – monede și bancnote, sau chiar carduri de credit. Se referă la bănci și economii, adică bani care circulă în jurul lumii.

ISTORIA DE 6000 DE ANI A BANILOR

Pe măsură ce aflăm ce sunt și ce nu sunt considerați banii în ziua de azi, vom descoperi că în trecut au existat o grămadă de forme neobișnuite ale banilor: chihlimbar, mărgelile, scoici, tobe, ouă, pene, ca să numim doar câteva.

De fapt, puteai să folosești orice pe post de bani – chiar și câteva oi –, atât timp cât lumea cădea de acord asupra valorii.

Într-o formă sau alta, banii există de 6000 de ani!

Realitatea e că banii nu au fost inventați într-un singur loc. Au apărut sub multe forme și în părți diferite ale lumii.

Indiferent de obiectul folosit, banii aveau patru caracteristici:

- * Toată lumea era de acord să îi folosească.
- * Toată lumea era de acord că pot fi folosiți în scopuri diferite.
- * Toată lumea era de acord că au o valoare care se poate schimba, dar pe care toată lumea o va accepta.
- * Toată lumea era de acord să respecte ceea ce reprezentau.

Așa că hai să aflăm cum lucrează banii pentru tine.

Banii sunt o necesitate

Ai bani? Îți zornăie acum niște bani în buzunar? O grămadă de monede și bancnote în portofel? Sau o pușculiță-porcușor în care arunci monedele care îți prisosesc? Ai poate un cont de economii sau unul bancar?

Ai bani!

Dacă ești posesorul uneia dintre cele de mai sus, atunci ai bani! Și este posibil să ai din ce în ce mai mulți bani pe măsură ce trec lunile și anii.

Înăuntru și în afară

Banii sunt ca apa – curg liber, înăuntru și în afara buzunarelor tuturor. Cu certitudine îți se vor scurge în și din buzunar pe tot parcursul vieții, dar vor ieși oare mai repede decât intră?

Dacă intră, înseamnă că îi câștigi.

S-ar putea să fii nevoit să lucrezi pentru bani sau să îi primești sub formă de **bani de buzunar**, **cadou** sau **ajutor financiar**. Dacă îți ies din buzunar, înseamnă că îi cheltuiești – cumperi lucruri și le plătești. Dacă îți intră în buzunar mai repede decât ies, vei fi bogat. Dacă nu e așa, vei avea probleme.

Banii sunt și Distractivi!

Să îi câștigi e distractiv, iar să îi cheltuiești e și mai și! Dar poți mai bine de atât. Poți să îți „crești” banii, adică să îi **investești**. Asta chiar te va pune la încercare!

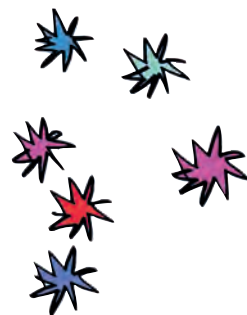
Îi poți cheltui în moduri neobișnuite. Poți să îi cheltuiești astfel încât să și câștigi de pe urma lor. Asta e o încercare și mai mare!

Sau poți să îi împarți cu alții. Îi poți împărți cu oameni care vor primi astfel un ajutor important. Gândește-te cum e să poți ajuta pe cineva așa!

- * Ne gândim la bani și vorbim despre ei.
- * Ne place să avem bani și n-am putea cumpăra mare lucru fără ei.
- * Avem nevoie de ei pentru necesități precum mâncare și adăpost.
- * Ne bucurăm de ei prin plăcerile pe care ni le satisfacem.

Așadar banii sunt o „necesitate”. Sunt ceva de care nu poți scăpa, dar nu sunt ceva neapărat rău. Din contra – sunt ceva ce poți controla, de care te bucuri, pe care îi înmulțești, îi cheltuiești și cu care îi poți ajuta pe alții.

Și nu e niciodată prea devreme să începi!

Banii circulă

1

Bagi în buzunar pachetul de gumă și pui monedele pe tejghea.

2

Banii circulă și tot circulă.

Mărunțișul ajunge în mâinile unui copil. În jumătate de oră, se află pe tejgheaua unui magazin de dulciuri local.

6

Cheltuind, banii tăi circulă

Într-un magazin, plătești cu bani pentru bunuri. Comerciantul îi duce la bancă, de unde ajung la oameni – și tot așa.

3

Monedele circulă prin încă patru case de marcat în aceeași zi.

5

Monedele rămân la bancă doar două zile până să fie distribuite proprietarului unei săli de jocuri, pentru a fi date ca mărunțiș.

4

La sfârșitul săptămânii, sunt strânse și duse la bancă.

Realitatea!

- * Crește rolul tinerilor în circulația banilor, iar TU faci parte din asta.
- * Nu ești doar un cumpărător, un **consumator**, ești deja o parte importantă din **circuitul banilor**.
- * Tinerii nu au avut nicicând așa de mulți bani, iar cheltuielile lor nu este singurul lucru pe care îl poți face! Este timpul să începi să îi gestionezi.
- * Slujbele pentru tineri se vor schimba. Vor fi disponibile mai puține slujbe stabile, dar mai multe oportunități de a porni o afacere de unul singur, ceea ce aduce mai multă putere, ajutor și responsabilitate.
- * Ești tânăr. Poate că nu ai experiență, dar ai ce oferi – poți fi politicoș, punctual, isteț, responsabil, cinstit, iar datorită acestor calități, oamenii vor investi în tine.

Ai viitorul în față.

Probabil că ești mai informat în legătură cu banii decât erau părinții tăi la aceeași vârstă, iar oportunitățile tale sunt și ele mult mai mari.

Când primești bani

Întotdeauna e grozav când ți se face surpriza unui dar în bani. S-ar putea să te încânte puțin găsirea unei monede pe jos sau descoperirea unei cutii cu bani într-o grămadă de gunoi. Șansele să dai peste așa ceva sunt destul de reduse! Dar (surpriză, surpriză!) s-ar putea să existe chiar acum o rezervă de bani pe numele tău, sau care îți va parveni cândva, în viitor, și ți-ar putea schimba viața.

CADOU DE ZIUA TA

Posibil să fi primit bani de ziua ta de la rude – poate chiar ai primit bani când te-ai născut, caz în care părinții tăi au deschis deja pe numele tău un cont bancar sau de economii. Să fi depus ei oare bani într-un cont mulți ani și să fi uitat să îți spună?

Banii din Fondul de Investiții

Părinții tăi s-ar putea să fi deschis un fond de investiții pentru tine. Câteodată, adulții pun bani într-un cont de restituiri sau **de economii**.

Aici sunt investiți până la vârsta la care copilul este destul de mare pentru a avea acces la ei. De obicei, se stabilește dinainte vârsta până la care nu pot fi accesate aceste fonduri.

Banii Moșteniti

O modalitate tristă de a primi bani este de a-i **moșteni**. Testamentul este un document legal care specifică felul în care vor fi împărțite bunurile unei persoane după ce moare. Dacă nu există testament, atunci bunurile persoanei decedate se împart potrivit legilor din țara respectivă. În cazul ăsta, de primit, primești moștenire, dar un străin hotărăște ce anume!

Activele tale

Dacă îți cade vreo plească de felul ăsta, ar trebui folosită cu înțelepciune. Dacă ai bani sub formă de obligațiuni de stat, fonduri de investiții sau conturi bancare, ai **active**. Iar activele stabilesc cât valoarezi financiar, adică valoarea ta netă. Cu cât crești, cu atât va deveni mai importantă valoarea ta netă. E posibil să primești ajutor financiar din partea băncii pentru a-ți cumpăra ceva la care visezi, să te ajute în perioada facultății sau să îți finanțezi călătoria în jurul lumii din timpul studenției.

Banii de buzunar

un venit stabil

Banii de buzunar reprezintă primul pas în primirea unui **venit** stabil. Ești sigur că vor veni în fiecare săptămână, mai mult sau mai puțin la timp, și toți deodată. Te poți baza pe ei, ceea ce înseamnă că îți poți planifica pe ce îi cheltuiești cu mult înainte să îi primești.

Poate preferi ca tu și familia ta să conveniți asupra unei alocații săptămânale sau lunare, în funcție de bugetul disponibil. Va depinde și de câtă încredere ai în tine să te ții de un plan financiar, adică de un **buget**.

Nu are rost să primești o sumă lunară atâta vreme cât nu ai încredere în tine că nu o faci praf din prima săptămână!

PRIMEȘTI * ALOCATIE?

Părerile sunt împărțite în ceea ce privește însemnătatea de a le da tinerilor o alocație sau bani de buzunar și s-ar putea să observi că părinții tăi au nevoie de puțină convingere. E posibil ca ei să știe deja toate acestea – și să considere că este important pentru tine să începi să îți gestionezi banii de la o vârstă fragedă.

Cât?

Câți bani de buzunar primești depinde de câți bani se pot dispensa părinții tăi pentru tine sau de câți bani cred ei că ar trebui să ai.

Nu uita că părinții îți vor binele, așa că acceptă banii de buzunar ca pe un dar. Până la urmă, asta și sunt. Chiar dacă e o sumă mică, merită să arăți că ești recunoscător.

PENTRU PĂRINȚI

- * A le da bani de buzunar copiilor este benefic pentru ei.
- * Încurajează sentimentul de independență.
- * Îi ajută pe copii să înțeleagă valoarea banilor.
- * Îi învață să hotărască dacă să cheltuiască toți banii deodată sau dacă să îi strângă câteva săptămâni, pentru a-și cumpăra ceva special.

Vârste și stadii

La fiecare aniversare, mărește suma banilor de buzunar cu o cantitate fixă. În cazul în care copilul tău este suficient de mare pentru a ajuta cu treburile casei, adaugă sume suplimentare la banii de buzunar în schimbul implicării sale.

Banii tăi, ai familiei, ai țării și ai lumii

Să zicem că părinții tăi au hotărât să îți dea niște bani de buzunar. Fie că alegi să îi cheltuiești, să îi economisești sau să îi donezi, banii vin și pleacă din pușculița ta porcușor de parcă ar avea propria viață. Buclucași cum sunt, banii reprezintă legătura dintre tine și mii de alți oameni care îți influențează viața!

De pildă, știai că bugetul familiei se duce în mare parte pe nevoi precum mâncarea, utilitățile, școala și transportul, sănătatea și impozitele către stat, și abia apoi pe distracție? Nu e de mirare că trebuie economisiți și că îi tot auzi pe ai tăi zicând că banii nu cresc în copaci.

Sigur ești foarte curios să afli mai multe despre mersul banilor în lume, despre economia țărilor sărace sau bogate, despre resursele naturale și felul în care cooperează națiunile. Și, mai ales, despre cum îți poți pune tu amprenta în lume, ca să fii fericit și să îi ajuți pe alții.

12+
ani

CURTEA VECHЕ

curteaveche.ro

ISBN 978-606-44-1145-7

9 786064 411457